

1 Miljöberättelse

Företagets Miljöberättelse 2024

Årligen följer vi upp och sammanfattar resultatet av vårt miljöarbete i en miljöberättelse. Detta görs för att vi och andra intressenter ska få en samlad bild av hur miljöarbetet fungerar och för att säkerställa att vi arbetar mot ständiga förbättringar.

☒ Miljöberättelsen finns tillgänglig för våra intressenter t.ex. på vår hemsida eller skickas ut vid förfrågan.

☒ Hela verksamheten omfattas av miljödiplomeringen.

Angående COVID-19 Från senare halvan av 2022 och framåt vi har haft förutsättningar att arbeta med miljöförbättrande åtgärder.

1.1.1 Uppföljning av miljömål

Vi har gått igenom miljömål och åtgärder. Kommenterat huruvida åtgärderna har genomförts och om det räckt för att miljömålet ska nås. Vi har också analyserat varför målet nåddes eller ej. I möjligaste mån har vi samlat in siffror för att kunna redovisa vår förbättring.

Miljöaspekt	Transporter – Interna resvanor		
Mål 1	Turnéresor inom Europa på sträckor kortare än 50 mil från Göteborg ska i möjligaste mån genomföras med tåg, eller bussresor då tåg ej är ett möjligt transportsätt.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Informera agenturer om att GSAB strävar mot minskat nyttjande av flyg inom Europa, om detta ej går att göra på miljövänligt sätt.	☒	☐	Delvis. Agenturer har fått information om att GSAB strävar mot att minska nyttjande av flyg inom Europa, men information behöver även ges till nya agenturer.
Är mål 1 uppfyllt?	☐	☒	Målet ska vara uppfyllt 2026

Analys	Information till agenturer om att GSAB strävar mot att minska nyttjande av flyg inom Europa har bedrivits sedan vi börjat återgå till normal verksamhet efter pandemin. Tågresor finns med i planeringsarbetet och olika sorters tågresor undersöks. Även bussresor finns med i planeringen. Det gjordes 3 turnéer med flyg till Europa 2023 och under en av dessa användes bussar för delar av sträckan. Under 4 turnéer till Vara och en till Stockholm användes HVO-tankade bussar. En båt- och bussresa har gjorts till Hamburg under 2023 och en turné till Stockholm gjordes med tåg. Även enskilda orkestermedlemmar har gjort resor med tåg. Under 2023 gjordes alltså 10 turnéer varav 3 turnéer gjordes med flyg. Ingen av dessa var på kortare sträcka än 50 mil. Övriga 7 turnéer var alla på kortare sträckor än 50 mil.
VGR:s Miljömål: Enligt VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025 ska antalet flygresor i tjänst ha minskat med 50% till slutet av år 2025 och med till 80 % 2030 jämfört med år 2016. År 2016 gjorde orkestern inga flygresor. I stället får år 2017 vara GSAB:s jämförelseår då 575 personresor gjordes med flyg. Målet innebär en minskning av flygresor ner till ca. 288 personresor till slutet av 2025 och ner till 115 personresor med flyg till 2030. Under 2023 uppgick antalet flygresor till 708 personresor sammanlagt. 1490 personresor gjordes med buss, 240 personresor gjordes med tåg och 240 personresor gjordes med båt.	

Miljöaspekt	Transporter – Fossilfria transporter		
Mål 2	Transporter med ägda fordon ska vara oberoende av fossil energi och för övriga transporter ska fossilberoendet minska. Uppföljning: Andel förnybara drivmedel i % (eget fordon);		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Byta ut företagsskåpbilen mot el-fordon när den ska bytas ut. I enlighet med mål från VGR. Fordonet kommer att bytas ut först när behov för detta finns. Tidshorizonten för åtgärden är därför en preliminär beräkning.	☐	☒	Företagsskåpbilen drivs av både Fordonsgas/Bensin. När bilen behöver bytas ut kommer eldrivna alternativ ses över. Till dess fortsätter arbetet med att försöka höja andelen fordonsgas.
Undersöka vilken sorts elfordon som passar verksamheten	☒	☐	Delvis. Nya modeller av elbilar utvecklas hela tiden.

Undersöka hur uppladdning av el-fordonet kan möjliggöras i garaget.	☒	☐	Fastighetsägaren som äger garaget har inga planer på att skapa fler laddstationer i garaget just nu.
Öka andel gasdrivmedel till 75%.	☐	☒	Nuvarande fördelning: ca 50% gasbränsle. Målet om att öka andel gasdrivmedel till 75% är svårt att uppnå (Se analysen)
Kartlägg var stationer med fordonsgas finns. Informera alla som kör om var dessa finns.	☒	☐	Kartläggning har gjorts. Nya informationsinsatser behöver göras
Höj bevakningsgrad över gas- och bensinnivåer.	☐	☒	Detta arbetas vidare med.
Är mål 2 uppfyllt? ¹	☐	☒	Arbetet med målet fortsätter
Analys ²	Underlättande strategier har funnits med för att uppnå målet. Exempel på detta är kartläggningen över stationer med fordonsgas samt att informera alla som använder bilen om var tankstationer finns för att tankningen bättre ska kunna planeras.		
	Eftersom bilen främst används för ärenden fram och tillbaka till konserthuset medför det ett extramoment att åka en omväg för att tanka gas. Det är svårt att skapa en rutin kring detta då användandet av bilen ofta sker när personal som använder bilen är hårt tidspressade.		
	Nuvarande fördelning: ca 50% gasbränsle. Ökning av andelen gas till 75% samt höjd bevakningsgrad över gas- och bensinnivåer står kvar. Datumet för åtgärdens genomförande behöver flyttas fram till 2025-06-30		
	Klippan Kulturfastigheter som äger garaget har inte planer på att skapa fler uppladdningsmöjligheter i garaget inom en nära framtid. Undersökning av övergång till El-fordon skjutas på framtiden.		
Målet om fossilfria transporter är framskjutet till 2025-12-31 Arbetet med målet i sin helhet kommer att fortsätta, såväl som arbetet med ovan nämnda åtgärder för att andelen tankad biogas ska kunna öka till slutet av 2025.			
VGR:s Miljömål: Enligt VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025 ska egna lätta lastbilar vara 90% fossilfria till slutet av år 2025 och 100% fossilfria till år 2030. Andelen fossilfritt drivmedel som tankats i den lätta lastbilen under 2023 var ca 50%. Andelen fossilfritt drivmedel behöver öka till minst 90% under 2025. Enligt ytterligare VGR-mål ska köpta transporttjänster vara 90% fossilfria vid slutet av år 2025 och 100% fossilfria till år 2030. Det här målet behöver arbetas med under 2025.			

Miljöaspekt	Energi		
Mål 3	Minska energiförbrukningen med 10% jämfört med 2015. Uppföljning av målet genom: kWh/ m² (erhålls av Göteborg Energi). Förbrukning 2015 var 174 kWh/m².		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Optimerings- och förnyarbeten med Higab.	☒	☐	Delvis. Gäller uppvärmning, fläktar, belysning i Stora salen samt hantering av manöverström till LED-belysningar. Det finns här många projekt, avklarade, pågående och framtida.
Byt vid behov lågenergilampor till LED	☒	☐	Delvis. Lysen byts ut till LED-lysen kontinuerligt. Vissa lågenergilampor går inte att byta ut då de sitter i gammal originalinredning
Är mål 3 uppfyllt?	☒	☐	Minskning med ca 18%
Analys	Det förbrukades 174 kWh/m² år 2015. (El, fjärrvärme, fjärrkyla) Minskning med 10% innebär förbrukning på 156,6 kWh/m².		
	<u>El, fjärrvärme, fjärrkyla i kWh/m²</u> Under 2018 förbrukades 175,61 kWh/m² Under 2019 förbrukades 164,38 kWh/m² Under 2020 förbrukades 158,46 kWh/m² Under 2023 förbrukades 142,84 kWh/m² Minskning av elförbrukning när kylaggregatet har tagits bort från Stenhammarsalen 2020. Byte av övervaknings och styrsystem och även annan energieffektivisering har gjorts. Energiförbrukningen påverkas av många olika faktorer. Verksamhet, aktiviteter, produktioner, antal personer i huset och temperaturen utomhus m.m. Positiva effekter av åtgärderna ovan kommer även att synas i statistiken framöver. <u>Målet är uppfyllt delas nu upp i 2 delar.</u> Ett mål för Energiförbrukning bestående av fjärrvärme och fjärrkyla med jämförelseår 2017 då fjärrvärme och Fjärrkyla installerades. Ett nytt mål för elförbrukning med jämförelseår 2017		
VGR:s MILJÖMÅL: Våra direkta växthusgasutsläpp har minskat med 85 % och de indirekta växthusgasutsläppen har minskat med 50 % år 2030. MILJÖMÅL 2045: Netto noll-utsläpp av växthusgaser			

Inköpt el, värme och kyla ingår bland mycket annat i VGR:s miljömål om minskning av växthusgasutsläpp. Energi ingår i våra miljöaspekter (vår miljöpåverkan) vilka vi ska arbeta med enligt miljödiplomeringen.

(Alla bolag och förvaltningar inom VGR ska vara miljödiplomerade eller certifierade enligt ISO 14001).

Miljöaspekt	Avfall - Papper		
Mål 4	Minska mängden papper i form av tryckt material		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Utarbeta ett detaljerat gemensamt dokument för registrering av allt tryckt material som slängs i organisationen.	☒	☐	Ett mycket bra och detaljerat gemensamt digitalt dokument har skapats.
Skapa en rutin för registrering av överblivet tryckt material så att allt papper som slängs förs in i det gemensamma dokumentet.	☒	☐	En väl fungerande rutin har skapats där endast ett fåtal anställda räknar och registrera det överblivna tryckta materialet innan det läggs till återvinning
Uppföljning och analys av tryckt material som har slängts för att skapa ökad medvetenhet om vilken mängd och vilken typ av tryckt material som har slängts under säsongen 2023/2024.	☒	☐	Analys har gjorts kontinuerligt. Dessa har gett en bättre överblick och medvetenhet om vilken sort tryckt material som slängs.
Skapa ett kvantifierbart mål för minskning av pappersavfall genom minskad mängd materialanvändning i form av tryckt material.	☐	☒	Det är svårt att skapa ett kvantifierbart mål för minskning eftersom det i den senaste översynen av det digitala dokumentet framkommit att det endast funnits ett fåtal av de olika sorterna tryckt material kvar.
Är mål 4 uppfyllt?	☒	☐	
Analys	Det gemensamma dokumentet för registrering av överblivet tryckt material har fungerat mycket bra. För att minska risken att material slängs utan att det har registrerats har miljöstrategen och en anst. på marknadsavdelningen skapat en rutin för registrering av materialet. Endast biljettkassan, miljöstrategen och vissa medlemmar ur marknadsavdelningen räknar och registrerar det överblivna materialet innan det läggs till återvinning. Analys har gjorts kontinuerligt. Dessa har gett en bättre överblick och medvetenhet om vilken sorts tryckt material som slängs. Den sedan lång pågående processen att minska inköpen av tryckt material har ytterligare förstärkts och det		

	har blivit tydligt hur många foldrar och broschyrer som har gått åt. Det är svårt att skapa ett kvantifierbart mål för minskning eftersom det i den senaste översynen av det digitala dokumentet framkommit att det endast funnits ett fåtal av de olika sorterna tryckt material kvar. Målet har på många sätt uppfyllt sitt syfte. Användandet av det digitala verktyget som redskap att minska avfallet från tryckt material genom bättre kunskap övergår nu i stället till att bli en rutin.
--	---

Miljöaspekt	Avfall - Matsvinn		
Mål 5	Minska restaurangverksamhetens matsvinn med 20% jämför med basåret 2016 (79,10 gram/ätande gäst i genomsnitt 2016). (Fram till 2023-12-31)		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Öka kunskapen om matsvinn och medvetenheten om hur matsvinnet kan minska i hela restaurangverksamheten. (Miljöstrategen)	☒	☐	Miljöstrategen har spridit kunskap om matsvinn genom att prata under olika personalträffar och genom att skapa mallar för mätning av matsvinn med tydlig information om de olika sorters matsvinn som kan uppstå.
Följa upp efterlevnaden av rutinen för dokumentering av matsvinnet i de nya mallarna för matsvinnsmätningar.	☒	☐	Efterlevnaden av rutinen för dokumentering av matsvinn i mallarna har varit mycket god
Är mål 5 uppfyllt?	☒	☐	Snittvärdet för matsvinnet 2023 blev 61,73 gram per ätande gäst, vilket innebär en minskning av matsvinnet med ca 22%.
Analys	Vi utgår från ett basår i enlighet med instruktionerna i våra ägare VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025. Basåret vi har valt är 2016. Ett nyckeltal för matsvinn har tagits fram för mer tillförlitlig statistik. Det framtagna nyckeltalet ger ett värde i gram matsvinn per ätande gäst. Procentsatsen för minskningen var satt till 20% under 2023 vilket vi har uppnått. Procentsatsen kommer sedan successivt att öka så att miljömålet för matsvinn inom VGR:s Miljömål 2030 och delmål 2025 ska uppnås.		

	De stora satsningarna för att minska matsvinnet inom hela restaurangverksamheten som gjorts under 2022 och 2023 har gett ett bra resultat. Personalen har fått ökad information om hur matsvinn kan undvikas och flera åtgärder för att minska matsvinnet har införts. Uppdateringar kring rutinerna för matsvinnsrapporteringen som har gjorts har lett till mer tillförlitliga mätningar. Det har också lett till ökad medvetenheten om vilka typer av matsvinn som uppstår inom verksamheten. Målet är uppnått. Nytt mål för 2024: Minska restaurangverksamhetens matsvinn med 30% jämfört med år 2016 (79,10 gram/ätande gäst i genomsnitt 2016).
--	--

VGR:s Miljömål:

Enligt VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025 ska matsvinnet ha minskat med **40%** utifrån verksamhetens eget basår fram till slutet av år 2025 och med **50%** till år 2030.

Snittvärdet för matsvinnet 2023 blev 61,73 gram per ätande gäst, vilket innebär en minskning av matsvinnet med ca 22% jämfört med 2016. Under första delen av 2024 har matsvinnet fortsatt att minska.

Nytt mål till 2024-12-31: Matsvinnet ska minska med 30% jämfört matsvinnet 2016.

Miljöaspekt	Inköp av varor och tjänster - Livsmedelsinköp		
Mål 6	Av den totala inköpskostnaden ska andelen ekologiska livsmedel uppgå till 70% och KRAV-märkta livsmedel ska uppgå till 20%. Uppföljning av målet genom: Insamlad statistik över inköpsvärdet för ekologiska livsmedel (Eko, MSC, KRAV) / total livsmedelskostnad 2023 samt Insamlad statistik över inköpsvärdet för KRAV-märkta livsmedel / total livsmedelskostnad 2023.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Andelen ekologiska livsmedel ska utgöra 70% av den totala livsmedelskostnaden	☐	☒	Andelen ekologiska livsmedel 2023: 49,67%
Andel KRAV-produkter ska utgöra 20% av den totala livsmedelskostnaden.	☐	☒	Andelen KRAV-märkta livsmedel 2023: 10,52%
Är mål 6 uppfyllt?	☐	☒	Andelen av både ekologiskt och KRAV har minskat

Analys	Arbetet med att uppnå målet fortsätter. 2019 var andelen ekologiskt 58,28 och andelen KRAV 11,03% 2020 var andelen ekologiskt 50,78 och andelen KRAV 17,18% 2021 var andelen ekologiskt 58,66 och andelen KRAV 7,03% 2022 var andelen ekologiskt 60,64 och andelen KRAV 11,74% 2023 var andelen ekologiskt 49,67 och andelen KRAV 10,52% Det är en bit kvar till att uppnå dessa mål om 70% ekologiska respektive 20% KRAV-märkta livsmedel av totalt inköpsvärde Däremot är vi nära våra ägare VGR:s miljömål där delmål 2025 inom Miljömål 2030 uttrycker att vi under 2025 ska uppnå 55% ekologiska livsmedel av totala inköpsvärdet. Målet flyttas fram till 2024-12-31
VGR:s miljömål: Enligt VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025 ska andelen ekologiska livsmedel uppgå till 55% av totala inköpsvärdet för livsmedel i slutet av 2025 och till 60% till 2030. Andelen ekologiska livsmedel av totalt inköpsvärde som under 2023 uppgick till 49,67% är bara en bit kvar till 55% ekologiska livsmedel av totala inköpsvärdet. För att uppnå VGR:s delmål 2025 behöver andelen ekologiska livsmedel av totalt inköpsvärde öka 5.33% till slutet av 2025.	

Miljöaspekt	Varor och tjänster - Livsmedelsinköp		
Mål 7	Minska klimatpåverkan från matserveringen. En genomsnittsmåltids klimatpåverkan ska högst motsvara utsläpp av 0,7 kg CO ₂ -ekvivalenter.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Utbilda berörd kökspersonal i användandet av det nya klimatberäkningssystemet.	☒	☐	Ja, Köksmästaren och miljöstrategen har fått utbildning i användandet av det nya klimatberäkningssystemet.
Skapa och införa en rutin för användandet av Klimatberäkningssystemet.	☒	☐	Rutin är införd. Köksmästaren använder klimatberäkningsverktyget regelbundet genom att beräkna ingrediensers klimatpåverkan i kg CO ₂ -ekvivalenter i systemet när menyer för aktuella maträtter skapas.
Skapa en rutin för insamling av data för mätning av total klimatpåverkan i kg CO ₂ e.	☒	☐	Restaurangverksamheten har gjort en avgränsning från mätningen av total klimatpåverkan. Enligt rutinen som nu har skapats mäts klimatpåverkan i utsläppta kg CO ₂ -ekv. från maten inom 3 återkommande delar av restaurangverksamhetens serveringar:

			• Orkesterluncher (blandade rätter) • Caféservingen (smörgåsar) • Konferens Skånsk Byggtjänst (husmansbuffé)
Analys	Målets ska uppnås 2024-12-31. Då ska en genomsnittsmåltid högst släppa ut 0,7 kg CO₂-ekvivalenter och fram till slutet av 2025 ska utsläppen högst vara 0,6 kg CO₂-ekvivalenter. I fortsättningen av målet ska statistik föras över mätningarna av de olika ingrediensernas CO₂-utsläpp i alla olika rätter över tid inom de 3 delarna av restaurangverksamhetens serveringar. De olika rätternas uppmätta resultat ska ligga till grund för uträkningen av en genomsnittsmåltids klimatpåverkan i kg CO₂-ekvivalenter. Köksmästaren kan då justera valet av ingredienser vid menyskapandet för att miljömålet ska kunna uppnås. Klimatberäkningsverktyget kan även bli ett redskap att synliggöra för beställare av konferensmat hur olika menyer påverkar klimat och miljö och därmed motivera till val av mindre klimatpåverkande menyer.		
Miljömål 2030: Enligt VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025 ska klimatpåverkan från en genomsnittsmåltid motsvara utsläpp av högst 0,6 kg CO₂-ekvivalenter i slutet av 2025 och högst 0,5 kg CO₂-ekvivalenter 2030. Utvärdering visar efter 2024-12-31 hur mycket en genomsnittsmåltid släpper ut.			

Miljöaspekt	Miljökompetens		
Mål 8	Öka kunskap, medvetenhet och delaktighet kring miljöfrågor bland medarbetarna.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Administrera utbildningar genom Svanen och KRAV. Informera om organisationens miljöarbete och om VGR:s miljömål 2030	☒	☐	KRAV:s utbildningar och utbildning om olika miljömärkningar har administrerats av miljöstrategen. Även viss information om VGR:s Miljömål 2030 med delmål 2025 har getts under personalträffar.
Aktiviteter för organisationens personal som ökar kunskap och delaktighet kring miljö- och klimatfrågor.	☒	☐	Delvis. Fler aktiviteter behöver genomföras

Utveckla intranätssidan till att även innehålla länkar till mer information om miljö- och klimatfrågor.	☐	☒	Detta kan med fördel arbetas vidare med. Det är dock inte alla ur personalen som läser där
Är mål 8 uppfyllt?	☒	☐	Delvis.
Analys	KRAV-utbildningar har administrerats för restaurangens personal samt för café- och foajépersonalen. Miljöstrategen har även hållit information om KRAV, Svanen, Miljömål 2030, matsvinn, källsortering och om miljö- och klimatproblemen i stort för personalen i café, foajé och restaurang vid flera tillfällen. Flera ur orkester och administration har gått grundläggande utbildning i miljökunskap genom Ekocentrum. Både medlemmar ur miljögruppen och andra av organisationens anställda har även fått utökad kunskap kring miljöfrågor genom föreläsningar och workshops i Ekocentrums nätverk. Åtgärder som ger ökad miljökunskap och information om våra egna miljömål och våra ägare VGR:s miljömål 2030 med delmål 2025 behöver administreras vidare framöver.		

Miljöaspekt	Tjänster		
Mål 9	Utred möjligheten för GSAB att bli Eventcertifierade		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Insamling av information om olika Eventcertifieringar	☒	☐	Delvis. Eftersom det har kommit fler varianter av Eventcertifieringar och en ny standard under 2024 behöver mer information tas fram.
Övervägning av nyttan med Eventcertifiering i förhållande till kostnaden	☐	☒	Detta skjuts framåt
Är mål 9 uppfyllt?	☐	☒	Målet flyttas fram till 2025-06-30
Analys			

1.2 Verksamhetens miljöarbete

I miljöutredningen har vi bedömt följande [miljöaspekter](#) till att vara de mest betydande i vår verksamhet:

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året ¹ .
Tjänsteresor/ egna transporter	Verksamhetens enskilt största klimat- och miljöpåverkan är flygresor. GSAB har i uppdrag av kulturnämnden att upprätthålla och utveckla sin nationella och internationella position som en av världens främsta orkestrar och GSAB ska ge internationell lyskraft till Västra Götaland. Uppdraget från Kulturnämnden medför att GSAB:s orkester behöver uppträda utanför Sveriges gränser. Att undvika flygresor under turnéresor inom Europa och att hitta lösningar för transporter med mindre mängd utsläpp av växthusgaser är ett viktigt led i att uppfylla uppdraget från kulturnämnden och samtidigt uppnå VGR:s Miljömål 2030. Både orkesterledning, ledningsgruppen, orkestermedlemmar och Miljögruppen med Miljöstrateg har fört diskussioner kring frågan om flyg eller tåg under turné vid flera tillfällen. Det finns många aspekter att ta hänsyn till. Tågresor tar längre tid och det kan finnas osäkerhet kring om tågen kommer fram i tid. Samtidigt står vi inför en gigantisk klimatutmaning och våra ägare VGR har satt ambitiösa miljömål som vi ska uppnå. Organisationen försöker att ha med tåg- och bussresor redan i planeringsstadiet vid planering av turnéer. Det gjordes 3 turnéer med flyg under 2023 till Europa och under en av dessa turnéer användes bussar för en del av resan i Europa. Turné till Stockholm har gjorts med tåg och övrig turnéer inom Sverige har gjorts med HVO-tankade bussar. Bussar har även använts vid en turné till Hamburg under 2023. Den digitala tjänsten GSO-play fungerar som ett komplement som möjliggör konsertupplevelser utan att orkestern reser på turné.
Värme, kyla och el	Arbete pågår för att minska energiförbrukningen allt eftersom. Under sommaren 2023 genomfördes omfattande arbete i syfte att uppnå energieffektivisering. Ett nytt styrsystem och ett nytt övervakningssystem för ventilationen i hela huset installerades. GSAB:s möjligheter att påverka energiförbrukningen i Konserthuset är begränsad eftersom verksamheten hyr en äldre, K-märkt byggnad. Verksamhetens hyresvärd Higab har sedan länge bedrivit energieffektiviseringsprojekt som omfattar ventilation och uppvärmning. Fjärrkyla och fjärrvärme har installerats i byggnaden. När fjärrkyla även installerades i Stenhammarsalen sommaren 2020 togs Kylaggregatet som fanns där innan bort vilket minskar elförbrukningen. LED har sedan tidigare installerats överallt där så har varit möjligt. Vissa av Konserthusets originallampor har tidigare endast kunnat försees med

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året ¹ .
	lågenergilampor då de sitter i gamla originalinredning. Under sommarens arbete vidtogs åtgärder så att även ljuskronorna i Götaplatsfoajén nu har LED-belysning. Ett kontinuerligt arbete pågår dessutom med att förnya den energiförbrukande utrustning som finns i lokalerna. Nya sponsorkylar finns nu med rätt sorts köldmedium och som genererar en lägre energiförbrukning och restaurangverksamheten har köpt in mindre energikrävande kylplattor.
Avfall	Trycksaker så som reklambroschyrer och program genererar stort avfall. Marknadsavdelningen har sedan tidigare arbetat med att minska mängden avfall och avdelningen arbetar med att revidera vilka kvantiteter som är nödvändiga att trycka upp. Ett nytt mål skapades för att få överblick över slängt tryckt material. Målet om att minska detta avfall genom en tydlig rutin för registrering av överblivet tryckt material i ett digitalt dokument har fungerat mycket bra. En rutin har skapats för regelbunden registrering av detta avfall vilket lett till en god överblick och möjlighet att anpassa beställningar av tryckt material när så är möjligt. Avfall från tryckt material har nu minskat ytterligare och det syns en markant skillnad under 2024. Det har även genomförts åtgärder under 2023 i samband med våra barn- och ungdomskonserter för att minska mängden tryckt material. Skolmaterial skickas nu i stor utsträckning ut digitalt i stället. Tidigare delades en stor mängd vykort ut till alla elever i samband med skolkonserterna, men under 2023 ändrades detta till att det i stället delas ut en affisch till varje klass för elever i grund- och mellanstadiet. För ungdomar i högstadiet och gymnasiet går endast digital information ut Restaurangverksamheten har vidtagit många åtgärder för att minska sitt matsvinn. Mat hålls kyld under konferenser och ställa endast fram till de deltagare som verkligen har anlänt. Lunchbufféer har ersatts med tallriksservering, råvaror används effektivt och tas omhand till senare rätter. Under 2023 har kunskap om matsvinn getts till personalen under olika personalträffar och genom nya mallar för mätning av matsvinn med tydlig information om olika sorters matsvinn som kan uppstå. Under 2022 och 2023 har insatser gjorts för att ytterligare medverka till att vårt avfall ska kunna materialåtervinnas och att mängden brännbart avfall minskar. Källsorteringskärl har försetts med tydlig märkning i konferensutrymmen och backstage-rum kopplade till vår mindre scen. Vi har även installerat fler källsorteringsfraktioner med tydlig uppmärkning i alla cafébarer och sammanställt en källsorteringsguide som alltid ska finnas lättillgänglig för personalen i cafébarerna. Vårt arbete med att medverka till ökad materialåtervinning har även resulterat i att vi har ställt ut pantkärl på flera platser i huset för att samla in artisters, teknikers, gästers och personalens medhavda pantburkar och pantflaskor. Dessa pantkärl har sedan i stor omfattning verkligen använts. De övriga källsorteringsinsatserna har också gett mycket bra resultat, men ytterligare förtydligande och information i konferensutrymmen och backstage-rum görs

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året ¹ .
	framöver. Liknande förtydligande planeras att även göras vid husets övriga källsorteringsstationer.
Verksamhetens varor	En stor del av verksamheten är beroende av inköp av varor. Verksamheten stävar ändå efter att minska sin miljö- och klimatpåverkan genom val av varor. Restaurangens certifieringar genom KRAV och Svanen kräver att endast inköp av miljövänliga rengöringsmedel för dagligt bruk får förekomma och dessa certifieringar ställer även krav i övriga produkters innehåll. Marknadsavdelningen använder miljömärkt tryckt material och även det kopieringspapper som används i huset är miljömärkt.
Inköp av livsmedel	Livsmedel har en stor klimatpåverkan globalt och är därför här en betydande miljöaspekt. Påverkan sker både genom val av livsmedel som används vid tillagning i restaurangen och genom val av leverantörer. Restaurangen jobbar hårt med att öka andelen ekologiskt och KRAV-märkt bland inköpen. Vi lyder under VGR:s upphandlingsavtal och tillräcklig mängd ekologiska och KRAV-märkta varor kan vara svårt att uppnå genom leverantörer som ingår i avtalen. Verksamheten lägger stor vikt vid att servera livsmedel med låg klimatpåverkan, exempelvis genom vegetariskt utbud. Internt har verksamheten beslutat att inte längre köpa in kött till personalluncher. Det kött som serveras där emellanåt är råvaror som har blivit över från den offentliga serveringen vilket även minskar matsvinnet därifrån. Större delen av restaurangens inköp har samlats till några stora livsmedelsleverantör. Stora beställningar görs vid färre tillfällen för att samordna leverantörernas transporter till oss vilket minskar leveransernas klimatpåverkan.
Miljökompetens	Nya anställda behöver gå en utbildning i grundläggande miljökunskap, enligt miljödiplomeringskrav. Tre utbildningstillfällen har anordnats genom Ekocentrum varav den sista spelades in så att den kunde ses i efterhand Flera föreläsningar och workshops har hållits genom Ekocentrums nätverk under 2023 där miljöstrategen, miljögruppen och övriga anställda inom organisationen har fått uppdaterad information om miljö- och klimatrelaterade ämnen. Under en personaldag i januari 2023 informerades hela den tillsvidareanställda personalen om vårt miljöarbete och om Miljömål 2030. Alla fick även information om hur de kan lämna avvikelser och förbättringsförslag. Personalen i foajé/Café har under personalträffar informerats om vårt miljöarbete och om VGR:s Miljömål 2030. I enlighet med KRAV:s nya regelverk ska all personal i restaurang, kök, café och foajé genomgå KRAV:s Restaurangutbildning och en utbildning om olika miljömärkningar.

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året ¹ .
	All personal i café, foajé, restaurang och kök har också fått information för att förbättra och säkerställa rätt källsortering inom hela restaurangverksamheten. En uppdatering av miljödelen i manualen för personal i foajé/café och restaurangverksamheten har också gjorts under 2023
Om vi har något ytterligare miljöarbete som ligger utanför de betydande miljöaspekterna har vi beskrivit det nedan:	
Restaurangen är inte längre KRAV- och Svanenmärkt.	

Har miljöledningssystemet fungerat som det var avsett?	Ja	Nej	Kommentar
	☒	☐	
			Miljöarbetet är förankrat i verksamheten. Det finns områden där förbättringar behöver göras, men ledningssystemet fyller sin funktion och driver GSAB:s miljöarbete framåt.

1.3 Nyckeltal - sammanställning

Vi har följt upp våra [betydande miljöaspekter](#) och miljöförbättringar genom att redovisa och kommentera våra nyckeltal år för år.

Sammanställning av nyckeltal	2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	År 2023	Kommentar till förändringen ¹
Omsättning (Tkr)	214 108	229 620	227 806	242 644	203 429	217 267	241 425	261 251	Omsättningen är åter som före pandemin.
Antal anställda (Årsgenomsnitt)	172	182	184	184	164	169	177	196	Har ökat något.
Antal besökare	90 834	96 579	119 665	114 735	24 597	28 147	86 671	91 913	Färre än före pandemin, men antalet besökare ökar.
Antal produktioner i huset	139	149	212	232	93	112	212	214	Antal produktioner 2022, 2023 är som 2018 före pandemin.
Förbrukning av fjärrvärme i MWh	-	809,27	840,43	815,63	850,99	926,08	822,71	655,08	Minskad fjärrvärmes 2023. *Se nedan utökade kommentarer.
Förbrukning av fjärrkyla i MWh	-	57,53	56,33	26,22	34,26	40,36	74,02	59,77	Något ökad fjärrkyla 2023, men lägre än 2022. *Se nedan utökade kommentarer.
Elförbrukning i huset i MWh	1155,8	1144,6	1118,3	1035,6	933,2	1050,8	1068,1	924,2	Åtgärder har lett till minskad elförbrukning *Se nedan utökade kommentarer.
Antal flygresor (Personresor)	0	575	270	612	484	0	0	708	Flygresor ökade. Jämförelseår för VGR:s Miljömål 2025 och 2030 är år 2016. Detta år inga flygresor med orkestern. 2017 blir vårt jämförelseår därför.
Antal km med flyg (Totalt personresor)	0	414 960	465 152	282 808	1 727 248 Japanturné	0	0	884 442	Ökat antal km med flyg 2023 bortsett flyg till Japan tur/retur 2020 när turnén ställdes in. Tre turnéer med flyg eller delvis med flyg till Europa under 2023.

Sammanställning av nyckeltal		2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	År 2023	Kommentar till förändringen ¹
Miljöaspekt	Nyckeltal									
Transporter Flygresor	Antal km/årsarbetare	0	2 280	2 528	1537	10 532	0	0	4512	Antal km/årsarbetare ökade. Det gjordes 3 turnéer med flyg till Europa under 2023.
Transporter Bilresor företagsfordon	Antal km/årsarbetare	35	182	33	14	28	36	35	23,43	Bilen har kört färre antal km/årsarbetare under 2023 bortsett körda km under 2019. 4 593 km/ 196 årsarbetare.
Transporter Bilresor företagsfordon	Andel fossilfritt drivmedel (%)	61	53	Ingen uppgift	Ingen uppgift	50	50	50	50	Uppskattad fördelning.
Fjärrvärme	Fjärrvärme (kWh/m ²)		70,52	73,24	71,8	74,6	80,27	71,69	57,09	Fjärrvärmens/ kWh/m ² minskade under 2023. *Se nedan utökade kommentarer.
Fjärrkyla	Fjärrkyla (kWh/m ²)		5,0	4,91	2,28	2,98	3,52	6,45	5,21	Något ökad fjärrkyla/ kWh/m ² , men lägre än 2022. Fjärrkylan som installerades i Stenhammar och gäster åter i salen ger ökning. Nytt styrsystem och ett nytt övervakningssystem för ventilationen effektiviserar.
El	El kWh/ m ²	100,72	99,74	97,46	90,25	81,32	91,57	93,08	80,54	Flera åtgärder har gjorts för att minska elförbrukningen. *Se nedan utökade kommentarer.
El	El MWh / produktion	8,32	7,68	5,27	4,46	10,03	9,38	5.04	4,32	Minskning: Nästan lika många produktioner som 2022, men elminskande åtgärder har gjorts samt att det eldrivna kylaggregatet har kopplats ur. *Se nedan utökade kommentarer.

Sammanställning av nyckeltal		2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	År 2023	Kommentar till förändringen ¹
El, Fjärrvärme	El och fjärrvärme (kWh/m2)		170,19	170,7	162,05	155,48	171,84	164,78	137,63	Både el och fjärrvärme har minskat. *Se nedan utökade kommentarer.
El, Fjärrvärme, Fjärrkyla	El, Fjärrvärme och fjärrkyla, (kWh/m2)		175,29	175,61	164,38	158,46	175,36	171,23	142,84	Minskad el och värme ger minskad energiförbrukning totalt. *Se nedan utökade kommentarer.
Fjärrvärme, fjärrkyla	Fjärrvärme, Fjärrkyla (kWh/m2)		75,52	78,15	74,08	77,58	83,79	78,14	62,3	Fjärrvärme, Fjärrkyla i kWh/m2 har minskat under 2023. Energibesparande åtgärder har lett till minskning *Se nedan utökade kommentarer.
Fjärrvärme, fjärrkyla	Fjärrvärme, Fjärrkyla (MWh/produktion)		5,82	4,23	3,63	9,52	8,63	4,23	3,34	Fjärrvärme, Fjärrkyla i MWh/produktion har minskat under 2023. Energibesparande åtgärder har lett till minskning. *Se nedan utökade kommentarer.
Vatten	M ³ /årsarbetare	16,60	14,19	11,01	10,81	8,6	10,0	9,67	7,97	Minskad vattenförbrukning/årsarbetare. Fler kranar har nu installationer som minskar vattenflödet. Förbrukning delad 50/50 besök/anställda.
Inköp av varor/ tjänster kemikalier	Andel miljömärkta kemikalier* (%)	57	55	55	55	55	Ca: 90	95	97	Endast miljömärkta kemikalier i restaurangverks, städfirma och personalmatsalar. Undantag är handsprit och ugnrensning.
Inköp av varor och tjänster – livsmedel	KRAV-märkta livsmedel i kr /totalt inköpsvärde (%)		Ingen uppgift	Ingen uppgift	11,03	17,2	7,03	11,74	10,52	Andelen ligger stabilt bortsett värden under pandemiåren.

Sammanställning av nyckeltal		2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	År 2023	Kommentar till förändringen ¹
Inköp av varor och tjänster – livsmedel	Ekologiska livsmedel i kr (Totalt Eko, MSC, KRAV) /totalt inköpsvärde (%)	47	53,5	64	58,28	50,78	58,66	60,64	49,67	Andelen har minskat under 2023. Färre ekologiska varor har köpts in. VGR-upphandlade leverantörer har inte alltid ekologiska alternativ av varor och delikatesser restaurangverksamheten behöver.
Matsvinn	Vägt matsvinn /antal ätande gäster under varje mättdag	79.10	--	--	--	--	--	--	61,73	Snittvärdet per ätande gäst mäts i gram. Matsvinnet har minskat sedan basårsvärdet 2016: Då 79,10 gram per gäst.
Avfall	Andel som sorteras på plats (%)	99	97	97	99,7	97	97	97	97	Nästan allt avfall källsorteras.
Avfall	Andel avfall som återvinns (%)	79	74	75	77	74	74	77	74	Statistik från avfallsentreprenörerna visar att stor del av vårt avfall återvinns.
Miljökompetens Utbildning i grundläggande miljökunskap	Andel som behöver genomföra grundläggande miljöutbildning (%)	--	--	--	--	--	--	34	8	(Mäts i %) De flesta medarbetare har nu gått utbildning i grundläggande miljökunskap efter att flera utbildningar har hållits genom Ekocentrum.

Utökade kommentarer till Miljöaspekternas nyckeltal

Transport – Flygresor:

Orkestern turnéerna kan se mycket olika ut under olika år vilket ger markanta skillnader i statistiken. År 2019 fanns möjlighet att åka många sträckor med tåg inom Europa. År 2020 var en stor turné till Japan inplanerad. Orkestern flög till dit, men tvingades vända direkt på grund av Covid-19-pandemin. Under år 2021 och 2022 förekom inga flygresor alls p.g.a. restriktioner och att verksamheten sedan gradvis öppnades upp under 2022. Under 2023 har 3 turnéer med flyg genomförts till Europa och under en av dessa genomfördes en del av resan med buss och några orkestermedlemmar åkte tåg. En turné till Hamburg gjordes med färja och bussar, men både antal flygresor och alla personresors sammanlagda värde i km med flyg ökade under 2023.

Fjärrvärme/fjärrkyla:

Förbrukningen av fjärrvärmes är markant lägre under 2023 än under tidigare år. Det har gjorts flera olika energibesparande åtgärder och sommaren 2023 fortsatte arbete med olika energieffektiviseringsåtgärder tillsammans med fastighetsägaren HIGAB. Injusteringar har gjorts och ett nytt styrsystem för fjärrvärmes blev inmonterat under sommaren 2023 så att flöden samverkar på ett effektivt sätt och användningen optimeras så att värmen bara används när den verkligen behövs.

Fjärrkyla installerades i Stenhammarsalen 2020 och kylaggregatet kopplades bort vilket minskar elförbrukningen och har ökat fjärrkylan. Trots det ökade fjärrkylan bara marginellt under 2023 jämfört med tidigare år förutom under pandemiåren och 2019. Fjärrkylan var dessutom lägre under 2023 jämfört med 2022. Omfattande energieffektiviseringsarbete har genomförts under 2023 där ett nytt styrsystem och ett nytt övervakningssystem för ventilationen i hela huset har installerats.

Både fjärrvärme och fjärrkyla påverkas av många andra faktorer. Antal produktioner och vilken sorts aktiviteter och verksamhet vi har påverkar. Även antal personer i huset och temperaturen utomhus m.m. har en inverkan. Nyckeltalen för energiförbrukning har uppdaterats och nya nyckeltal har tagits fram för att passa de nya miljömålen för fjärrvärme/fjärrkyla och målet för el.

El:

Elförbrukningen har fortsatt att minska under 2023. Under sommaren 2023 genomfördes optimerings- och förnyelsearbeten tillsammans med HIGAB med bland annat hantering av manöverström till LED-belysningar. Optimering av drifttider har genomförts. Inställningar och drifttider har ändrats så att belysning i möjligaste mån bara ska vara på när den behövs. Strålkastare och belysning i huset byts fortlöpande ut till LED. Under sommaren 2023 blev även ljuskronorna i Götaplatsfoajén utbytta till LED vilket tidigare har varit svårt att genomföra i dessa gamla originallampor.

Den elkrävande utrustning som successivt bytts ut till energisnålare utrustning (t.ex. kylplattorna och kylarna som byttes ut under 2022) bidrar också till minskad elanvändning under 2023. Även effekterna av att kylaggregatet som tidigare gick på el i Stenhammarsalen kopplades ur och utökad fjärrkyla installerades i stället syns under 2023 när verksamheten åter är i gång.

Vatten:

Vattenförbrukningen har minskat något och fler kranar har nu installerade funktioner som minskar vattenflödet. Förbrukning anses vara fördelad ca 50/50 på besökare/anställda. Under år 2023 förbrukades 3123,74 m³. Hälften av den förbrukningen har sedan delats med antal årsanställda 2023 för att få fram nyckeltalet. En del av minskningen i själva nyckeltalet kan förklaras av att antal årsanställda, som hälften av förbrukningen delas på, har ökat under 2023.

Någon gång under 2016 uppstod en vattenläcka i en ventil, därav ökad förbrukning då, läckan identifierades under slutet av 2017, förloppet återspeglas tydligt mellan åren 2015 – 2018.

Kemikalier:

Restaurangverksamheten använder enbart miljömärkta rengöringsmedel (regel inom KRAV:s certifiering och även Svanen). Städfirmen som har avtal genom VGR använder numera endast vatten vid städning bortsett miljömärkt rengöringsmedel till toaletterna. I personalmatsalen är diskmedlet miljömärkt och det är även tvålerna i alla tvålautomater i husets toalettutrymmen. Endast handdesinfektion och ugnrensning är utan miljömärkning. Andelen miljömärkta kemikalier har därför ökat markant från och med 2021 och framåt och verksamheten har nu i princip enbart miljömärkta kemikalier.

Inköp av varor och tjänster – Livsmedel:

Det är bara en bra bit kvar till målet om 70% ekologiska livsmedel. Under 2023 uppgick andelen ekologiska varor till 49,67% varav andelen KRAV-märkta livsmedel uppgick till 10,52%. Restaurangverksamheten arbetar vidare för att öka andelen ekologiskt och KRAV, men vi lyder under VGR:s upphandling och det finns inte alltid tillräckligt mycket av KRAV-märkta varor hos de leverantörer vi får använda. Andelen KRAV ligger ändå stabilt, men andelen ekologiska varor kan behöva öka något under 2024–2025 för att vi ska uppnå VGR:s miljömål om 55% ekologiska varor i slutet av 2025.

Ett klimatberäkningssystem installerades vid årsskiftet 2022/2023. Med hjälp av detta blir vår klimatpåverkan från livsmedel mer tydlig nu när mätningar av ingrediensers CO₂-utsläpp har börjat genomföras med detta klimatberäkningssystem. Ett nyckeltal för mätning av en genomsnittsmåltid kan behövas tas fram under 2025.

Avfall:

En mycket stor andel av vårt avfall återvinns och restaurangverksamheten har sedan länge haft krav från Svanen om att källsortera allt sitt avfall. Andelen som sorterats genom åren ligger därför högt.

Matsvinn:

Även nyckeltal för matsvinn visar på minskning jämfört med 2016 som är basår för jämförelsen. Många åtgärder för att minska matsvinnet inom restaurangverksamheten har gjorts och nu finns tydliga mallar att använda vid mätningarna, med information om hur matsvinnet ska mätas. Det finns tyvärr inga tillförlitliga värden från matsvinnsmätningarna under åren 2017–2022.

Miljökompetens:

Alla anställda ska ha genomgått en utbildning i grundläggande miljökunskap enligt krav från vårt miljöledningssystem. Ett nyckeltal för detta har lagts in. Under 2023 har utbildningar anordnats genom Ekocentrum för personal som fortfarande inte har gått en sådan utbildning. De flesta medarbetare har nu genomgått en utbildning i grundläggande miljökunskap.

Flera olika vidareutbildningar har genomförts. Till exempel genomfördes en föreläsning om de globala målen 2021 och i januari 2023 anordnades en hållbarhetsdag där en inbjuden föreläsare höll ett föredrag. Miljöstrategen höll då även en information om organisationens miljöarbete och VGR:S Miljömål 2030 tillsammans med Miljögruppen.

1.4 Genomförda miljöaktiviteter år för år

Vi har årligen genomfört aktiviteter för att minska vår miljöpåverkan. Här följer årets och tidigare års aktiviteter.

År	Genomförda miljöförbättrande aktiviteter
2018	PVC utfasat från restaurang
2018	Miljöbudget upprättad
2018	Plastemballage slopat för tidningen podiet
2018, 2019	En bytesdag har genomförts av miljögruppen
2019	Genomförd vidareutbildning inom miljö på personaldag
2019	Prenumeration på lagbevakning införts
2019	Föranmälan till personalluncher har införts
2019	Medlemskap i Hållbara Restauranger har erhållits
2020	Statistik förs över trycksaker och avfall
2019, 2020	Energieffektiviseringsarbeten
2020	Beslut om att buss tankad med HVO-bränsle används under turnéresor, då möjligt
2020	Nya medlemmar till miljögrupp
2020	Fjärrkyla installerad i Stenhammarsalen
2020	Beslut om vegetariska gemensamt ordnade måltider under turné
2021	Beslut om att kött ej köps in till personalluncher
2022	Beslut om att införa tallriksservering i stället för bufféer under personalluncher
2022	Större delen av restaurangens inköp har samlats till två stora livsmedelsleverantör Stora beställningar görs vi färre tillfällen för att samordna leverantörens transporter till oss.
2022	Förbättrad materialåtervinning genom fler källsorteringsfraktioner i konferensutrymmen och backstage- rum. Pantkärl finns nu för insamling av artisters, teknikers, gästers medhavda burkar
2022	Miljögruppens medlemmar har blivit medlemmar i Ekocentrums nätverk där deltagarna får vidareutbildning inom miljöområdet
2022	Tre kylar har bytts ut mot kylar med rätt köldmedium och lägre energiförbrukning
2022	Fler källsorteringsfraktioner med tydlig uppmärkning i alla cafébarerna. Vi har sammanställt en källsorteringsguide som alltid ska finnas lättillgänglig för personalen i cafébarerna.
2022	För att underlätta användandet av elcykel till arbetsplatsen har stationer för uppladdning av elcykelbatterier anordnats så att elcykelbatterier kan laddas på ett brandsäkert och korrekt sätt.
2022	De kylplattor som används för att hålla framställd mat kyld har bytts ut till nya mer energisnåla kylplattor.
2022	Ett klimatberäkningssystem har installerats för att kunna beräkna mängden koldioxidutsläpp från restaurangverksamhetens olika maträtter och menyer.
2023	En personaldag med tema hållbarhet har genomförts med bl.a. en extern föreläsare. Miljögruppen gav en uppdaterad information om verksamhetens miljöarbete och om Miljömål 2030.

År	Genomförda miljöförbättrande aktiviteter
2023	Ett nytt kvittosystem har införts som erbjuder kunden sms-kvitto genom en fråga om detta på kortterminalens display vid betalning. Detta kan minska mängden avfall som kvitton medför.
2023	Stora satsningar har gjorts under 2022 och våren 2023 för att minska matsvinnet inom restaurangverksamheten. Personalen har fått ökad information om hur matsvinn kan undvikas och flera matsvinnsminskande åtgärder har införts. Även förbättringar av rutinerna för matsvinnsrapporteringen har genomförts.
2023	För att ytterligare minska matsvinnet används nu matbufféer endast i undantagsfall som alternativ vid konferenser.
2023	Konferensbeställaren uppmanas också att undvika att lägga matserveringen till konferensgästerna först i programmet och i stället förlägga förtäringen vid någon paus så att rätt mängd mat ställs fram ur kylar.
2023	Räksmörgåsar serveras inte längre i foajébarerna eller i á la Carte-serveringen.
2023	Omfattande energieffektiviseringsarbete har genomförts där ett nytt styrsystem och ett nytt övervakningssystem för ventilationen i hela huset har installerats.
2023	Nytt digitalt dokument för registrering av de foldrar, program och annat tryckt material som slängs har skapats i syfte att få bättre kunskap om vad som inte går åt och därför måste slängas.
2024	Salladsbuffén vid orkesterns lunch tas bort och ersätts med salladsskålar till enbart den som beställt det.
2024	I stället för att brygga kaffe till alla anställda vid personalträffar får var och en som verkligen vill ha kaffe hämta kaffe själv i någon av våra kaffeautomater. Detta leder till stor minskning av kaffe som hälls ut.
2024	Blommor för pollinatörer har planterats i blomlådor på balkongen för att bidra till ökad biologisk mångfald och ökad trivsel för personalen.
2024	En återtagstjänst för IT-produkter har införts så att datorer, mobiler, Ipads m.m. som inte längre kan användas av verksamheten samlas in och hämtas upp så att de kan få nytt liv genom processer i tjänsten.

Miljöberättelsen är utvärderad och godkänd av ledningen

24/10-24
Datum

Namnteckning

Anna-Karin Larsson
Namnförtydligande